

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 18SKomp/4/2022
Identifikačné číslo spisu: 8221202226
Dátum vydania rozhodnutia: 25. januára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Naď
Funkcia: predseda senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:8221202226.1

UZNESENIE

Kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky zložený z predsedu senátu JUDr. Pavla Naďa a členov senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., Mgr. Dušana Čima, JUDr. Jaroslavy Fúrovej, JUDr. Nory Halmovej, JUDr. Jany Haluškovéj (sudkyňa spravodajkyňa), Mgr. Michala Novotného a prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD., v kompetenčnom spore medzi Krajským súdom v Prešove ako správnym súdom a Okresným súdom Bardejov, vedenom na Krajskom súde v Prešove pod sp.zn. 6S/12/2022, vo veci žalobcov I/ D. O., nar. XX.XX.XXXX., bytom W. XXX/X, B. a 2/ D. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX O. XX, proti žalovaným I/ Obec Hrabovec, Stavebný úrad Hrabovec 104, 086 11 Hrabovec, II/ Obec Sveržov, Spoločný stavebný úrad, Sveržov 29, 086 02 Gaboltov a III/ Okresný úrad Prešov, odbor výstavby a bytovej politiky, Námestie mieru 3, 080 01 Prešov, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy a ďalšie takto

r o z h o d o l :

Na prejednanie veci je daná právomoc správneho súdu.

O d ô v o d n e n i e

1. Okresný súd Bardejov (ďalej tiež „okresný súd“) uznesením zo dňa 27. októbra 2021 vylúčil na samostatné konanie žalobu o ochranu osobnosti a o náhradu nemajetkovej ujmy. Žalobu o určenie, že: 1/„oznámenie č. 42/2016/Va 79 OHL zo dňa 06.06.2016 vydané žalovaným II/, ktoré podpísal odsúhlasil žalovaný I/ je podľa svojho obsahu k podanej žiadosti stavebníčky z 30.05.2016 nedôvodné a pre stavebné

konanie nepoužiteľné“, 2/ o určenie povinnosti žalovaným I/ a II/ „zabezpečiť vo veci č. 42/2016/Va 79 OHL zo dňa 06.06.2016 a žiadosti žiadateľky zo dňa 30.05.2016 a k postaveným dvom plotom, navýšeným, cloniacim, postup v zmysle stavebného zákona“, 3/ určenie povinnosti žalovanému III/ „vykonávať svoju riadiacu a kontrolnú činnosť ako odvolacieho orgánu pre I. stupňové konanie pri prenesenom výkone štátnej správy vykonávanej obcami ako stavebnými úradmi aj mimo odvolacieho konania s povinnosťou odstraňovať nezákonnosti a nesprávne postupy a konania v I. stupňových konaniach v stavebných veciach, na ktoré bol písomne upovedomený a rovnako tak plniť aj úlohy štátneho dohľadu po písomných upovedomeniach“ a napokon o určenie, že 4/ žalovaný II/ a „jeho vykonávajúce pracovisko na Dlhom rade č. 16 v Bardejove je povinné preberať písomné listové zásielky týkajúce sa stavebných vecí a v zmysle stavebného zákona začať stavebné konanie s upovedomením príslušnej obce o podaní občana tejto obce vo veci stavebnej činnosti, ktoré vyplývajú zo vzájomného zmluvného vzťahu uzatvoreného medzi obcami“ vylúčil na samostatné konanie.

2. Uznesením zo dňa 31. januára 2022 č.k. 5C/45/2021-36 okresný súd žalobu postúpil Krajskému súdu v Prešove ako vecne a miestne príslušnému správneému súdu dôvodiac, že predmetom súdneho konania je žalobcami žiadaná ochrana práv voči žalovaným ako stavebným úradom pri prenesenom výkone štátnej správy podľa zákona č. 50/1976 Zb..

3. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“) s postúpením veci nesúhlasil, preto podľa § 18 ods. 4 Správneho súdneho poriadku (zák. č. 162/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov, ďalej tiež „SSP“) vec predložil kompetenčnému senátu. S poukazom na žalobný petit, prílohy žaloby a obsah spisu podľa názoru krajského súdu vec nie je možné prejednať a rozhodnúť v režime správneho súdnictva, pretože to, čoho sa žalobcovia domáhajú nekorešponduje so žiadaným z konaní taxatívne vymedzených v § 6 ods. 2 SSP. Z prvého žalobného petitu nie je zrejmé, či žalobcovia považujú odpoveď na ohlásenie drobnej stavby za opatrenie orgánu verejnej správy podľa § 3 ods. 1 písm. c/ SSP a domáhajú sa jeho preskúmania podľa § 177 a nasl. SSP. Správny súd si nemôže tieto skutočnosti vyvodzovať z obsahu spisu, ale okresný súd mal jednoznačne zistiť vôľu žalobcov a až tak postúpiť vec správneému súdu. Druhý petit je absolútne neurčitý. Tretím petitom sa žalobcovia domáhajú uloženia všeobecných povinností žalovaným, ktoré by mali vyplývať z právneho predpisov, čo nie je úlohou súdov v správnom súdnictve a to isté platí aj v časti štvrtého petitu a uloženia povinnosti preberať listové zásielky. V časti štvrtého petitu o uloženie povinnosti začať stavebné konanie by mohlo ísť o konanie proti nečinnosti orgánu verejnej správy, ale petit je opäť neurčitý; vo vzťahu k tomuto nároku krajský súd argumentoval aj ust. § 242 ods. 1, 2 SSP. Uviedol tiež, že žaloba neobsahuje všeobecné náležitosti správnej žaloby podľa § 182 ods. 1, 2 SSP ani osobitné náležitosti žalôb pre niektoré z osobitných konaní podľa § 242 a nasl. SSP.

4. Kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) zriadený podľa § 8 CSP prejednal predložený kompetenčný spor ako spor o právomoc, ktorý vznikol medzi správneým súdom a iným súdom podľa § 18 ods. 4 SSP.

5. Podľa § 3 Civilného sporového poriadku súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány.

6. Podľa § 4 Civilného sporového poriadku iné spory a veci prejednávajú a rozhodujú súdy, len ak to ustanovuje zákon.

7. Podľa § 2 ods. 1 Správneho súdneho poriadku v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom a podľa § 6 ods. 1 rovnakého zákona správne súdy v správnom súdnictve preskúmavajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy,

opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánu verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

8. Kompetenčný senát vo svojej judikatúre zdôraznil, že pre vymedzenie pojmu súkromnoprávneho sporu a súkromnej veci v zmysle § 3 CSP nie je rozhodujúci petit žaloby (návrhu), ale zásadne príslušná hmotnoprávna úprava právneho vzťahu, z ktorého vznikajú či majú vzniknúť práva alebo povinnosti, ktoré sú predmetom sporu v danej veci (naposledy napr. uznesenia sp.zn. 1SKomp/2/2021, 1SKomp/3/2021 a 1SKomp/6/2021).

9. Vzťahy upravené normami súkromného práva sú založené na princípoch právnej rovnosti ich subjektov. Práva a povinnosti tvoriace obsah súkromnoprávných vzťahov vznikajú na základe prejavu vôle vyplývajúceho z princípu autonómie ich subjektov. To znamená, že jeden z účastníkov súkromnoprávneho vzťahu nie je oprávnený jednostranne ukladať povinnosti druhému účastníkovi a ani sám autoritatívne vynucovať splnenie povinností druhého účastníka súkromnoprávneho vzťahu. Verejnoprávne vzťahy sú založené na nerovnom právnom postavení ich subjektov, pretože orgány verejnej moci rozhodujú o právach a povinnostiach účastníkov na báze autoritatívnosti (ide o vzťahy vertikálne). Pre vyriešenie otázky, či tenktorý právny vzťah je súkromnoprávny alebo verejnoprávny je nevyhnutné zistiť, z ktorého právneho vzťahu sa vyvodzuje žalobou uplatnený nárok (predmet súdneho konania). Uvedenie rozhodujúcich skutočností v žalobe umožňuje súdu analyzovať daný právny vzťah a z neho vyvodzovaný nárok a uskutočniť jeho právnu kvalifikáciu aj z pohľadu otázky právomoci súdu na konanie.

10. To, aké práva alebo povinnosti žalobca uplatňuje a z akého právneho vzťahu sa musí zistiť z celého obsahu žaloby alebo návrhu, teda zo skutkového vymedzenia ako aj z jeho právnej kvalifikácie. Ak toto posúdenie vedie k záveru, že určitá vec patrí do právomoci správnych súdov alebo iného orgánu verejnej moci, potom nie je podstatné, či petit žaloby alebo návrhu zodpovedá typom konaní pred nimi alebo či zodpovedá prípustným typom rozhodnutí, ktoré tieto orgány môžu vydať. Úlohou príslušného správneho súdu alebo iného orgánu verejnej moci je potom umožniť žalobcovi (navrhovateľovi), aby petit svojej žaloby či návrhu potrebným spôsobom opravil. Nie je však prípustné obchádzať výkon právomoci orgánov verejnej správy (resp. iných orgánov verejnej moci) a z neho vyplývajúcu príslušnosť správneho súdnictva prostredníctvom určovacej žaloby v civilnom sporovom konaní; civilný súd totiž nemôže v konaní o takejto žalobe konštatovať právne skutočnosti, ktoré majú byť výsledkom činnosti týchto orgánov (porov. uznesenie kompetenčného senátu sp.zn. 1 KO 7/2021).

11. Z obsahu žaloby v prejednávanom spore vyplýva, že táto smeruje proti žalovaným ako orgánom verejnej správy. Už v pôvodnej žalobe zo dňa 05.06.2019 žalobcovia výslovne uvádzali, že na pracovisku v Bardejove im bolo odmietnuté prevzatie listu zo 06.06.2016, že sa dožadovali začatia správneho konania o dodatočné povolenie stavby plotu nielen na Obci Hrabovec, ale aj na Spoločnej úradovni obci okresu Bardejov aj na odvolacom orgáne Okresnom úrade Prešov, odbore výstavby a bytovej politiky. Spoločný stavebný úrad Sveržov aj Obec Hrabovec nereagovali na podané návrhy o začatie správneho stavebného konania a Okresný úrad Prešov na žiadosti žalobcov o zjednanie zákonnosti veci nereagoval, lebo má reagovať len na podané odvolania. Žalobcovia uviedli, že touto nečinnosťou a nereagovaním boli poškodení ako susedia, účastníci správneho či stavebného konania a domáhajú sa (okrem ďalších nárokov) „určenia povinnosti, aby už nedochádzalo k nečinnosti, nezákonnosti a nesprávnym úradným postupomzo strany územnej samosprávy či vyššieho územného celku“.

12. Z uvedeného je zrejmé, že žalobcovia sa (okrem občianskoprávných nárokov vylúčených na samostatné konanie) svojou žalobou domáhali aj konania verejnoprávneho podľa ustanovení zákona č. 50/1975 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon); napokon aj samotný krajský súd vo vyslovení nesúhlasu s postúpením veci túto skutočnosť pripúšťa. Irelevantným je, či sa žalobcovia domáhajú uloženia povinnosti žalovaným vyplývajúcej z právneho predpisu ako argumentuje krajský súd (oprávnenosť požiadavky môže byť iba predmetom meritorneho prieskumu).

13. V danej veci bez ohľadu na to, že žalobný petit nezodpovedá žalobnému petitu, aký vyžaduje právna úprava SSP, je zrejmé, že predmetom konania sú nároky vyplývajúci zo zákona č. 50/1975 Zb. daná vec nepatrí do všeobecného občianskoprávneho súdnictva, ale patrí do súdnictva správneho. Úlohou správneho súdu pritom bude umožniť žalobcom preformulovať žalobný petit tak, aby zodpovedal príslušnej procesnej právnej úprave v konaní pred správnym súdom.

14. Zo všetkých zhora uvedených dôvodov kompetenčný senát dospel k záveru, že Krajský súd v Prešove neopodstatnene vyslovil nesúhlas s tým, že mu Okresný súd Bardejov postúpil prejednávajúcu vec. Podľa § 18 ods. 4 SSP preto kompetenčný senát vyslovil, že na prejednanie tejto veci je daná právomoc správneho súdu. Podľa § 18 ods. 4 SSP sú súde týmto rozhodnutím viazané.

15. Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 8 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.